

**Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32 hallituksen esityksen
johdosta laiksi lannoiteverosta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunta on 31 päivänä toukokuuta 1994 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 96.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina vt. vanhempi hallitussihteeri Irmeli Virtaranta valtiovarainministeriöstä, maatalousneuvos Seppo Hassinen maa- ja metsätalousministeriöstä, osastonjohtaja Markku Suojanen Maa- ja metsätalous-tuottajain Keskusliitosta sekä professori Erkki Lähde. Lisäksi Suomen Luonnonsuojeluliitto on antanut asiasta kirjallisen lausunnon.

Lannoitteista on kannettu lannoiteveroa vuoden 1976 heinäkuun alusta alkaen. Nykyisin perittävät lannoiteverot ovat keskimäärin noin 60 penniä/kilo. Lannoiteveroa on suoritettava typikilolta 2,60 markkaa ja fosforikilolta 1,70 markkaa.

Lannoiteveron tuotolla katetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä annetun lain mukaista maatalouden osuutta vientikustannuksista, mitä ei oteta kustannuksena huomioon maataloustuotteiden hintoja päätettäessä.

Hallitus ehdottaa, että lannoiteverosta annettu laki kumottaisiin. Ehdotettua lakia sovellettaisiin lannoitteisiin, jotka luovutetaan tullival-

vonnasta tai viedään valmistuspaikalta 16 päivänä kesäkuuta 1994 tai sen jälkeen.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä.

Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksen perusteena on se, että Suomesta tulisi EU:n jäsen vuoden 1995 alusta. Lisäksi valiokunta toteaa, että lannoiteveron poistoa vastaava osuus on tarkoitus kattaa kuluvana vuonna jättämällä maksamatta maatalousyrittäjille tarkoitettua tulotukea. Valiokunnan mielestä olisi ollut tarkoituksenmukaista, että maatalouden vientivastuun kattamista koskeva esitys olisi annettu jo tämän vuoden toisen lisätalousarvioesityksen yhteydessä eikä sitä olisi korvattu nyt toteutettavalla lisälainanotolla.

Lannoiteverolla on ollut myös ympäristöpoliittiset perusteet. Tämän vuoksi hallituksen tulisi pikaisesti selvittää, millä muilla toimenpiteillä voidaan pyrkiä vastaaviin ympäristöpoliittisiin tavoitteisiin.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Alaranta, Heikkinen, Hämäläinen, Jokiniemi, Kallis, Laaksonen,

Lahti-Nuuttila, Luukkainen, Malm, Ryynänen, Sasi, Turunen, Törnqvist, Vihriälä ja Vähäkangas sekä varajäsenet Backman, Linnainmaa, Saastamoinen ja Savela.

Vastalause

Lannoiteveron tulisi olla ympäristöpoliittinen haittavero. Se on kuitenkin virheellisesti liittynyt kiinteästi maataloustulolakiin kattaen suurelta osin maatalouden omaa osuutta vientikustannuksista. Lannoiteveron määrä onkin vaihdellut vuosittain maataloustuotannon eikä ympäristöhaittojen perusteella.

Hallitus perustelee lannoiteveron poistamista EU-sopeutuksella. Mahdollinen EU-jäsenyys ei kuitenkaan edellyttäisi veron poistamista, ei ainakaan pysyvästi jo ennen jäsenyyden toteutumista.

Vaikka EU maksaisikin maataloustuotteiden viennistä aiheutuvat vientikustannukset eikä valtio siten tarvitsisi lannoiteveroja vientikustannusten korvaamiseen, ovat ympäristöhaitat edelleen yhtä suuria kuin ennenkin. Hallituksen esityksen perustelut eivät näe lannoiteverolle lainkaan ympäristöpoliittisia syitä.

Lannoitevero sopisi edelleen osaksi maatalouden ympäristönsuojelutoimenpiteitä, joita EU:kin tukee. Lannoiteveron poistaminen puolestaan vääristäisi lisää muutoinkin ympäristöpoliittisista tavoitteista piittaamatonta EU:n maatalouden ympäristötuen kotimaista kohdentamista.

Lannoiteveron poistaminen merkitsee vuositasolla noin 470 miljoonan markan valtion tulon vähentämistä. Tänä vuonna syntyvän 210 miljoonan markan vajeen kattamista lisävelalla emme voi hyväksyä. Lisätalousarviossa olisi tulut esittää vastaava kate maatalousmenoista.

EU-sopeutuksen nimissä hyväksytään tämän lain lisäksi useita maatalouslakeja, jotka lisäävät valtion menoja useilla sadoilla miljoonilla markoilla. Nämä erät tulisi laskea osaksi ns. kotimaista tukipakettia eikä antaa niitä ylimääräisenä perusteettomana tukena maataloudelle.

Suomalainen maanviljelijä kylvää tänä vuonna pellohehtaarilleen noin 180 kiloa lannoitteita. Vesistöihin lannoitteiden fosforista kulkeutuu noin kaksi prosenttia ja tyydestä 10—15 prosenttia. Valtioneuvoston tekemän periaatepäätöksen

mukaisesti peltoviljelyn vesiensuojelun tavoitteena on kuormituksen väheneminen huomattavasti vuoteen 1995 mennessä. Tavoitteita ei tulla kuitenkaan saavuttamaan: tutkijoiden mukaan fosforikuorma vähenee korkeintaan 10 % ja typikuormitus on pikemminkin kasvanut kuin alentunut. Tutkimusten mukaan väkilannoitefosforin käyttöä voitaisiin supistaa noin kolmanneksella kasvinviljelyn taloudellisen tuloksen huonontumatta.

Ympäristökuormituksen kevenemisen lisäksi lannoitteiden käytön vähentäminen alentaisi viljelykustannuksia. Vuosittain Suomeen tuodaan 320 000 tonnia öljyä typpilannoitteiden valmistamiseen. Väkilannoitteita käytetään verraten heikolla hyötysuhteella. Hehtaaria kohden laskettuna lannoitteiden käyttö on meillä alhaisempaa kuin Keski-Euroopassa, mutta satokiloa kohti laskettuna se lähentelee kansainvälistä tasoa.

Neuvonnalla ja tilakohtaisilla ympäristöohjelmilla, suojakaistoilla ja lantalamonteilla voidaan osaltaan vaikuttaa päästöihin, mutta ilman taloudellisia ohjauskeinoja ei päästöjä saada vähennetyksi tuntuvasti. Lannoiteveron tarkoituksena on ohjata lannoitteiden valmistusta ja kuluusta ympäristöystävällisempään suuntaan sekä supistaa lannoitteiden käyttöä. Hallituksen esityksessä lannoitevero esitetään poistettavaksi, jotta maatalouden kilpailukyky säilyisi. EU-päätökset ja direktiivit eivät kuitenkaan edellytä lannoiteveron poistamista.

Toisaalta nykyinen verotuskäytäntö ei tue ympäristötavoitteita. Tuotantopanosten hintojen nousun kompensoinnista viljelijöille olisikin luovuttava asteittain, jolloin viljelijä kustantaisi itse suurimman osan hankkimistaan lannoitteista. Maatalouden panosten verotuksen tulee perustua niiden ympäristövaikutuksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että esitys laiksi lannoiteverosta annetun lain kumoamisesta hylätään.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 1994

Hannele Luukkainen
Pentti Lahti-Nuuttila

Timo Laaksonen

Jouni Backman
Tuulikki Hämäläinen

Matti Luttinen
Kerttu Törnqvist

Juhani Vähäkangas